

กิเลสจรมเรื่อ

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้จิตใจเราร่มเย็นเป็นสุขได้ แม้แต่อยู่ในอากาศร้อนๆ อย่างนี้ อากาศร้อนมาก จิตใจเราเราร้อนไปตามสภาพแวดล้อม ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติมันเผาลนเรานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนะ เวลาตรัสรู้ธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิดที่สวนลุมพินี เห็นไหม “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” การเกิดอย่างนั้น การเกิดมาเป็นมนุษย์เกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพาศปฏิบัติ ๖ ปี สลบถึง ๓ หนนะ

ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ เวลาเกิดมาก็บอกว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” เวลาเกิดชาติสุดท้าย พระเจ้าสุทโธทนะเลี้ยงดูอย่างดีเพราะต้องการให้เป็นจักรพรรดิ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละออกไปประพาศปฏิบัติ ทำทุกกริยา กิเลสอยู่ที่ไหน ความเข้าใจของมนุษย์พยายามทรมาณมัน พยายามต่อสู้กับกิเลส จนสลบถึง ๓ หนนะ สลบถึง ๓ หนคือตายฟื้นมา ๓ หนมันเป็นธรรมชาติใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อสู้ ต่อสู้สัจจะ ต่อสู้กับกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีครูบาอาจารย์ก็รู้คั่นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาเอง ต่อสู้จนสลบถึง ๓ หน นั่งภาวนาจนสลบ มันธรรมชาติใหม่ละ

มันธรรมชาติ ถ้าธรรมชาติ เวลาที่สวนลุมพินี “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศปฏิบัติถึงขั้นสุดแล้ว ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด แต่กว่าจะประเสริฐ มันอยู่ที่การกระทำไง กว่าที่จะประเสริฐทดสอบมานั้นนะ การทดสอบอย่างนั้นมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญานิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ ถ้าไม่เป็นพระโพธิสัตว์ ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาชักจูงไปอย่างไร มันจะคล้อยตามเขาไปไหม ถ้าไม่คล้อยตามเขาไป แล้วเวลาปฏิบัติถ้าไม่ถึงที่สุดละ

เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ มีพระปัจเจกพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ตรัสรู้เองได้ แต่ตรัสรู้เองก็สร้างสมบุญญานิการมาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญานิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์สร้างสมบุญญานิการมามหาศาล มหาศาลเพราะอะไร มหาศาลเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนไปบุพเพนิวาสานุสติญาณ ถ้ามหาศาลอย่างนั้น ถึงเวลาทำให้บารมี ให้ความรู้ความเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่คล้อยตามไปกับโลก แม้แต่อยู่กับความสุขความสบายในสถานะของราชกุมาร จะเป็นกษัตริย์อยู่แล้ว แต่เวลาความรุ่มร้อน ความเผาลนในใจ “เราต้องเป็นเช่นนั้นหรือ เราต้องเป็นเช่นนั้นหรือ เรายังต้องอยู่กับโลกเช่นนั้นหรือ” มันมีความรู้สึกนึกคิดว่าเราจะมีฝั่งตรงข้าม เราจะไม่เป็นแบบชาวบ้านเขา เราจะหาทางออกให้ได้

ย้อนกลับมาที่เราสิ ย้อนกลับมาที่เรา เราก็พยายามประพาศปฏิบัติของเราขึ้นมา แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราขึ้นมาเพื่อสิ่งใดละ เพราะเราเกิดมา เกิดเป็นสาวกสาวกะ เกิดในพระพุทธศาสนา เกิดในพระพุทธศาสนาถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่พยายามชวนชวน ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้นำนะ ในสังกมณะ ถ้าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นไม่ออกประพาศปฏิบัติ สมัยก่อนที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นจะออกปฏิบัติ เขาเชื่ออะไรกัน เขาไม่เชื่อว่ามรรคผลมีหรือก สิ่งที่ทำกันไปก็ทำกันไปเพื่อสร้างบารมีกันไป แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านตามความเป็นจริงของท่าน แล้วท่านวางธรรมวินัยนี้ไว้ วางข้อวัตรปฏิบัติให้พวกเราได้ประพาศปฏิบัติ สิ่งที่ปฏิบัติ ผู้นำที่ทำได้จริง พอ

ทำได้จริง มีการพิสูจน์ขึ้นมา สังคมถึงยอมรับตามความเป็นจริงนั้น ถ้ายอมรับตามความเป็นจริงนั้น สังคมปฏิบัติถึงเฟื่องฟูขึ้นมา

แต่ก่อนสมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ออกมา มันก็เป็นการศึกษาธรรมๆ เป็นประเพณีวัฒนธรรม เพราะไม่มีใครมีจิตใจที่เข้มแข็งที่จะพยายามต่อสู้กับกิเลสในใจของตัวเอง แล้ววิธีการต่อสู้จะต่อสู้อย่างไร ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วถึง หาทาง ออกไม่ได้ หาทางออกไม่ได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อสู้กับกิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาปฏิบัติขึ้นไป ทดสอบขนาดไหนเป็นเรื่องโลก โลกียปัญญๆ ว่ากิเลสมันอยู่ที่ไหน ต่อสู้กับ กิเลสขนาดไหน ถึงที่สุดแล้วทางโลกคือความเห็นของโลกียปัญญา มันไม่มีทางไปแล้วแหละ ย้อนกลับมา ย้อนกลับมา ถ้าไม่มีทางไป เราจะต้องค้นคว้าของเราเอง ถ้าค้นคว้าของเราเอง นี่ถึง ราชกุมารที่ไปนั่งอยู่โคนต้นหว่านนั้น กำหนดอานาปานสติไป

เวลากำหนดอานาปานสติ จิตมันสงบเข้ามาได้ ถ้ามันเป็นจริง มันมีฐานแห่งความเป็นจริง พอจิตสงบเข้ามา บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ แต่ละคราวๆ ที่จิตใจมัน พัฒนาของมันขึ้นไป มันเปลี่ยนแปลงของมันขึ้นไป มีการกระทำ มีความจริงขึ้นมา ถ้าธรรมะเป็น ธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าเราศึกษาแล้วเรามีความเชื่ออย่างนั้น กิเลสมันจะจรมเรื่อนะ มันจะ จมเรื่อของเรา มันจะจมความพาคความเพียรของเรา ความพาคความเพียรของเราที่เราพยายามค้นคว้า พยายามอุตสาหะกันอยู่นี้มันทำเพื่อสิ่งใด ความพาคความเพียรที่พยายามวิริยอุตสาหะ เห็นไหม

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุคคลเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ ถ้าความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ ถ้าธรรมะเป็น ธรรมชาติ เราไม่ต้องทำสิ่งใดกันเลย วางใจไว้สบายๆ ธรรมจะมาเอง นี่กิเลสมันจรมเรื่อแล้วละ มัน จมความเพียร จมความวิริยะ ความอุตสาหะ พอจะทำความวิริยะ ความอุตสาหะขึ้นมาก็บอกว่า “สิ่ง นั้นเป็นกิเลส สิ่งนั้นเป็นความทุกข์ความยาก ไม่อยากจะทำสิ่งนั้น” ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ มันเอา

กิเลสศึกษาธรรมไ พอเอากิเลสศึกษาธรรมก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ กิเลสมันจรมเรื่องเลย จมความเพียร ความวิริยอุตสาหะของเรา

แล้วถ้าทางโลกเขาละ เวลาทางโลกเขาณะ เขาไม่เชื่อหรือนับถือศาสนาอื่น เขาก็เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะด้วยจิตของเขาณะ จิตของเขา ในเมื่อเขาเคยทำคุณงามความดี ทำบาปอกุศลของเขา มา เขาต้องเวียนตายเวียนเกิดตามแต่อำนาจวาสนาของเขา ในกรรมของเขา การเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวกขญาณ นี่สิ่งที่รู้จริงตามความเป็นจริง

บุพเพนิวาสานุสติญาณคืออดีตชาติ จิตแต่ละดวงที่มันเวียนตายเวียนเกิด จุตูปปาตญาณมันก็เวียน ถ้ามันไม่สิ้นสุดแห่งทุกข์มันก็ต้องเวียนของมันไป อาสวกขญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างกิเลสแล้วถึงเข้าใจ สัจญาณ กิจจญาณ กตญาณ ถ้าไม่มีวงรอบของสัจจะความจริง กิจจญาณ สัจจญาณ กตญาณ วงรอบ ๑๒ เราจะไม่ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ คำว่า “เป็นพระอรหันต์” เพราะรู้เท่าตามความเป็นจริง เห็นตามความเป็นจริง ชำระล้างตามความเป็นจริงนั้นให้สะอาดบริสุทธิ์ได้ตามความเป็นจริงแล้วถึงรู้จักว่าจิตมันเวียนตายเวียนเกิดอย่างไร

ฉะนั้น สิ่งที่เขาเชื่อหรือเขาไม่เชื่อในลัทธิต่างๆ เวลาเขาเวียนตายเวียนเกิดของเขา มันก็เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะนั้น ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อนั้นเป็นความเชื่อของเขา แต่ความจริงมันคือความจริง จิตมันเป็นแบบนี้ ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ แล้วคนที่เวียนตายเวียนเกิดเขาเกิดที่ไหน เขาเกิดบนโลกนี้ ตั้งแต่เทวดาลงมานี้กามภพ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ในเมื่อจิตมันเวียนตายเวียนเกิดอย่างนั้น ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อ จะลัทธิศาสนาใด ใครจะสั่งสอนอย่างใด ความรู้ความเห็นของเขา เขาสั่งสอนของเขา อ้อนวอนกันเอา ขอร้องกันเอา เพื่อถึงเวลาแล้วต้องให้ผู้อื่นเป็นผู้พิพากษา

แต่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ว่าอย่างนั้น ปฏิเสธการยอมรับทุกอย่าง การประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คนจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะเท่านั้นจะทำให้ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

แต่ถ้ายังว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ยังอ่อนวอนรอจะความจริงว่ามันจะเกิดขึ้นมากับเรา แล้วความเชื่อของลัทธิอื่น ความเชื่อของผู้ที่ไม่สนใจประเพณีปฏิบัติ เขาก็คิดของเขาอย่างนั้น ถ้าเขาคิดของเขาอย่างนั้น เขาก็จรมเรือของเขา จมเรือของเขา จมความดีความงามของเขาที่เขาจะประเพณีปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงในใจของเขา เขาคิดของเขาอย่างนั้น เขาไม่เชื่อของเขา เขาไม่ทำสิ่งใดอย่างนั้น เขาก็จรมเรือของเขา ความเป็นจริงขึ้นมาในใจของเขาจะไม่มีเป็นความจริงในใจของเขาขึ้นมาเลย เพราะเขาไม่ได้ปฏิบัติ เขาไม่เชื่อของเขา เขาเชื่อแต่ความที่เขาพิสูจน์ได้ในสายตาของเขา ในความรู้ความเห็นของเขา เขาเชื่อของเขา เขาก็จรมคุณงามความดีของเขา เขาจะไม่ได้คุณงามความดีของเขา พัฒนาใจของเขาให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นไปกว่านั้น เห็นไหม เขาจมเรือเพราะเขาไม่เชื่อของเขา

แต่เพราะเราเชื่อ เราเกิดเป็นชาวพุทธ เรามีศรัทธาความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อแล้วเราก็ค้นคว้าของเรา ศึกษาปฏิบัติของเราเป็นปริยัติ เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นแนวทาง “ธรรมและวินัยของเราจะเป็นศาสดาของเธอตลอดไป” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพระอานนทโ

เวลาพระอานนทโถามเลยละ พระอานนทโเป็นผู้ปฏิญาณ “เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว อนุชนรุ่นหลังจะประเพณีปฏิบัติอย่างไร”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ธรรมและวินัยที่เราได้สั่งได้สอนไว้แล้ว ธรรมและวินัยที่บัญญัติกันขึ้นมาจะเป็นศาสดาของเธอ”

ทีนี้ศาสดาของเธอ เขาก็เชื่อ เขาก็ศึกษาของเรา ศึกษาเป็นแนวทางของเรา ศาสดาของเราเป็นผู้นำของเรา ถ้าเป็นผู้นำของเราแล้ว แล้วซ่อนมาที่ไหนละ ทีนี้กิเลสในใจของเราสิ กิเลสในใจของเราก็คิดเอาเอง หวังเอาเอง แล้วพวกเราผู้ที่อ่อนด้อย ครูบาอาจารย์องค์ไหนที่เขาสอนตามความสะดวกสบายของเขา ก็จะเชื่อเขาไปๆ ไปเชื่อเขาได้อย่างไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในกาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น

ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เราก็ศึกษาได้ เราก็ค้นคว้าได้ แล้วเราก็ประพฤติปฏิบัติของเราได้ แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านสอนๆ ท่านสอนอย่างไร ท่านสอนแล้วมันเป็นความจริงไหม ถ้ามันไม่เป็นความจริงละ

เวลาเรือออกไปอยู่กลางทะเล ถ้าเรือรบ เขามีเรือ เวลาเรือเล็ก เรือนี้เรื่อน้อยเกิดจากเรือใหญ่ เรือใหญ่มันผ่อนถ่ายมา ความผ่อนถ่ายมาเพื่ออะไรละ เพื่อเข้าฝั่ง เพื่อสิ่งต่างๆ สิ่งนี้เรือก็เกิดมาจากเรือ เหมือนกับเราก็เกิดมาจากพ่อจากแม่ ความเกิดมาจากพ่อจากแม่ เราก็ได้เรือมาคนละลำ สิ่งที่เราได้เรือมาคนละลำ เรามีความรู้ความเห็นอย่างใด เราจะไปเชื่อใครละ

เรือของเรา เราจะรักษาอย่างไร เราจะบำรุงรักษาของเราอย่างไร พ่อแม่ของเรา เราเกิดจากเวรจากกรรม เรามีเวรมีกรรม เราก็เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ให้กำเนิดเรามา พ่อแม่ของเราศึกษาไหม พ่อแม่ของเราเชื่อในศาสนาไหม พ่อแม่เราประพฤติปฏิบัติไหม นั่นก็เป็นเรือของพ่อแม่ ถ้าเขาทำประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เขาจะประคองเรือของเขาเข้าสู่ฝั่งได้ไหม ถ้าไม่เข้าสู่ฝั่งนะ เรือนั้นก็ต้องอับปางลงในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ในวัฏฏะนั้น เรือนั้นก็ต้องอับปางลง แต่เราเกิดจากพ่อจากแม่ เราก็ได้เรือมาลำหนึ่งเหมือนกัน เราจะพาเรือของเราเข้าสู่ฝั่งหรือเราจะให้กิลีสตันหาความทะยานอยากจมมันชะ จมมันสู่วัฏฏะนั้น ถ้าจมสู่วัฏฏะก็เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะนี้

เรามีอำนาจวาสนาบารมี เราพยายามสร้างของเรา ถ้าเราทำสุดความสามารถของเรา ปฏิบัติบูชาๆ ปฏิบัติบูชาให้จิตใจเรามีสติมีปัญญา ถึงจะเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะก็ขอให้เกิดให้ดีเถอะ แต่ถ้ามันมีอำนาจวาสนาใช้ไหม เราก็จะประพฤติปฏิบัติของเราให้ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ ถ้าเราสิ้นสุดแห่งทุกข์ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เวลาทุกข์เป็นความจริง เราเกิดมาเราก็มีทุกข์เป็นความจริง เพราะทุกข์มันอยู่ในเรือของเรา พอทุกข์อยู่ในเรือของเรา มันก็จะมีข้อต่อรองไปเรื่อย

เวลาคนเราเกิดมา เรามีร่างกายมา การเจ็บไข้ได้ป่วยมา เราก็ดูแลรักษาเพื่อจะให้หายจากไข้ ใครเจ็บไข้ได้ป่วยมาก็บีบคั้นทั้งนั้นนะ จิตใจมันก็อ่อนแอไปด้วย จิตใจมันก็เร่าร้อนไปด้วย แต่

ถ้าจิตใจมันเข้มแข็งนะ ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เราก็ดูแลรักษา เรือของเราถ้ามันจะรั่ว มันจะชำรุดเสียหาย เราก็ดูแลรักษาของเราไป นี่เวลาพูดถึงร่างกายนะ

คนเราเกิดมามีกายกับใจๆ ถ้าเราเกิดในสถานะของมนุษย์ เพราะมีกาย ปฏิสนธิในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ การเกิดกำเนิดมันมีอยู่แล้ว เพราะกำเนิดแล้วในสถานะใด ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์มันก็มีกายกับจิตใจ มันเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดเป็นมนุษย์ ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นมนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหมยังต้องมาฟังธรรมจากมนุษย์ ทำไมมนุษย์มันดีกว่าเทวดา อินทร์ พรหมตรงไหน เทวดา อินทร์ พรหมเขาเกิดมาเป็นทิพย์สมบัติของเขา เขาไม่มีร่างกายขึ้นมา เขามีทิพย์ๆ ของเขา ถ้าไม่มีสติปัญญาของเขา เขาก็เพลิดเพลินในชีวิตของเขา เวลาเขาหมดอายุขัย เขาก็ต้องเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ

เทวดา อินทร์ พรหมที่เขามีความจำเป็นขึ้นมา เขามาพึ่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นธรรมๆ เป็นธรรมขึ้นมาเพราะอะไร เพราะเขาจะพัฒนาใจของเขา ถ้าใจของเขาพัฒนาของเขาขึ้นมาได้ เทวดาเขาเลื่อนชั้นของเขาขึ้นไปได้นะ เทวดาพึ่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำเร็จเป็นพระอรหันต์เป็นแสนเป็นล้าน ทำไมเขาสำเร็จของเขาได้ละ เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะอาดบริสุทธิ์ เวลาสะอาดบริสุทธิ์นี้พูดถึงอะไร พูดถึงอริยสัจ พูดถึงสัจจะความจริง พูดถึงสัจจะความจริง ความจริงอันนั้นกับที่เขาฟังธรรม จิตใจของเขาได้ฟังธรรมแล้วเขาภาวนาของเขา ปัญญาของเขา มรรคเกิดในใจของเขา เขาถึงเป็นพระอรหันต์ของเขาขึ้นมาได้

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติของเรา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ พอเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ที่ว่ามีความร่างกายกับจิตใจนี้ เวลาเรามีร่างกาย ทุกคนเกิดมาแล้วมีสถานะ มีชาติมีตระกูล เวลามีชาติมีตระกูล ชาติตระกูลนั้น เราเกิดในชาติตระกูลใด ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เกิดมามีเชาวน์ปัญญา เราก็จะพาชีวิตของเราไปข้างหน้า แต่คนเกิดมาทุกข์ๆ ยากๆ เกิดมาทุกข์ยาก อำนาจวาสนาของเรามีสิ่งใดสมควรปรารถนา แต่ด้วยเวรด้วยกรรมก็มีกรรมบังตาให้มีความเห็นความเข้าใจของเราบิดเบือนเราไป ก็ทำให้ชีวิตนี้ทุกข์ยากไป แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เรามีร่างกายกับจิตใจ ร่างกายนี้ คือเอ็นเอตรวจแล้วเป็นของพ่อแม่ทั้งนั้นนะ กรรมพันธุ์มันมีของมัน แต่พันธุกรรมของจิต พันธุกรรมของจิตมันเป็นอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล เราเกิดมามีพ่อแม่ เราเกิดมามีชาติตระกูล ถ้าชาติตระกูล เราปรึกษาหารือกันได้ เราหาทางออกได้ เราก็มาบวชพระบวชเจ้ากัน บวชพระขึ้นมาเพื่อจะประพฤติปฏิบัติ ถ้าบวชขึ้นมาประพฤติปฏิบัติเอาตัวรอดให้ได้ ในเมื่อเราเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ นั้นเรือลำหนึ่ง เรือลำน้อยก็ออกมาจากเรือลำใหญ่ทอดสมอมา ทอดสมอแล้วปล่อยเรือลงมา ปล่อยเรือลงมาเพื่อจะเข้าฝั่งๆ

เราเกิดมา คุณแม่เป็ดสิ เวลาไปไหน มันว่ายไปไหนนะ ลูกเป็ดมันจะตามไปเป็นแถวเลย นี่ก็เหมือนกัน เรามีอำนาจวาสนามา การเกิด พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่เป็นพระอรหันต์เพราะให้ชีวิตเรามา ให้การเลี้ยงดูเรามา ดูแลเรามา เราก็กตัญญูทดเวทิจึงคิดถึง แต่เวลาทำหน้าที่การงานทางโลก เราก็ดูแลรักษา บวชเป็นพระเราก็ดูแลพ่อแม่เราได้ทั้งนั้นนะ ถ้าจิตใจเป็นธรรมๆ ถ้าจิตใจไม่เป็นธรรมนะ มันก็จะจมเรือมันทิ้งชะ เรามีพ่อแม่ เรามีความทุกข์ความยาก เราต้องดูแลรักษา ชีวิตเราก็หมดไป หมดไปวันๆ หนึ่ง มันจะจมเรือของมันไป กิเลสนี้มันร้ายนัก

ฉะนั้น เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนต่างๆ ธรรมะเป็นธรรมชาติมันก็จะจมเรืออันหนึ่งเหมือนกัน จมความเพียรของเรา จมความวิริยะ ความอดุสาหะของเรา ธรรมชาติๆ ธรรมชาติมันก็ทุกข์ยากอยู่ขนาดนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมา คุณสิ ออกประพฤติปฏิบัติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ สลบลึง ๓ หน ธรรมชาติทำไมมันรุนแรง ทำไมมันทำร้ายเราขนาดนั้น นี่มันเป็นเรื่องของมาร คุณสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่ พญามารยกพลมาเลยนะ “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะหลุดมือเราไปแล้ว จะทำลายบัลลังก์อันนี้ให้ได้เลย” นี่มันเป็นบุคลาธิษฐาน เวลากิเลสมันรุนแรงขึ้นมามันจะลี้มทั้งนั้นนะ

“เราได้ทำบุญมหาศาล เอาพระแม่ธรณีนี้เป็นพยาน” ปิบบวยผสมมา มารตายหมดเลย นั้นมารเป็นบุคลาธิษฐานไง แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะชนะมารๆ ชนะมารในใจ ความรู้ร้อนจากจิตมันไม่สงบ ทำอานาปานสติจนจิตสงบระงับเข้ามา พอจิตสงบระงับเข้ามา จิตเป็นสัมมาสมาธิ เวลาจิตมันละเอียดเข้าไป บุพเพนิวาสานุสติญาณไปรู้ไปเห็น มันเป็นความลึกกลับ

มหัศจรรย์มากสำหรับทางโลก โลกเข้าใจสิ่งใดไม่ได้เลย แต่ทำไมเราปฏิบัติไปแล้วเรารู้ของเรา
อย่างนั้นล่ะ

ถ้ากิลเลสจัมครอบงำนะ มันก็บอกนี่นิพพานๆ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรวจสอบมาหมดแล้ว บุพเพนิวาสานุสติญาณรู้ขนาดไหน รู้แบบนี้มันเป็นรู้ของโลกๆ รู้ขนาดไหน
ก็ดึงกลับมา ทำความสงบของใจให้ละเอียดลึกขึ้น เวลาจิตออกรู้ ออกรู้ก็จุตูปปาตญาณ ไปอีก มัน
ไปถึงไหนล่ะ ก็ดึงกลับมา ทำความสงบลึกขึ้นไปอีกให้กำลังมากขึ้น เวลาอาสวัคชญาณเข้ามา
ทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ชนะมารๆ ชนะมารที่นี้ไง นี่สั่งจะความ
จริง ถ้าสั่งจะความจริงเกิดขึ้นมาจากใจของเรา ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลา
ประกาศตน ประกาศตนกับปัญจวัคคีย์ “อยู่ด้วยกันมา ๖ ปี ไม่รู้สิ่งใดก็บอกว่าไม่รู้ จิตสงบขนาด
ไหนก็สงบขนาดนั้นนะ บัดนี้รู้แล้ว จงเงี่ยหูลงฟัง เงี่ยหูลงฟัง” ประกาศตนกับปัญจวัคคีย์เลย อันนี้
เป็นธรรมชาติมาจากไหนล่ะ ธรรมชาติ

สังขารมันเกิดขึ้นที่นี้ ถ้าสังขารเกิดขึ้นที่นี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมา เวลาสอนขึ้นมา จิตใจที่มันหยาบ จิตใจที่มันไม่มีหลักมีเกณฑ์
ปัญจวัคคีย์อยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ๖ ปี ๖ ปีนี้เขาก็ปฏิบัติของเขามา จิตใจเขา
มันคงแล้ว เพราะเขาอยากพ้นทุกข์เหมือนกัน

ท่านเทศน์ธัมมจักกฯ ไป **เทวเม ภิกขเว** ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ

จิตใจที่มันสงบระงับ ธรรมะเป็นธรรมชาติ มีความสุขๆ นั่นก็ไม่ใช่ อัดตกิลมถานุโยค
ปฏิบัติทรมานตนมา ๖ ปี สลบถึง ๓ หนก็ไม่ใช่ แล้วมันมีมันเกิดที่ไหนล่ะ ธรรมจักรมันเกิดจาก
ใจ เกิดอย่างไรล่ะ เกิดอย่างไร มันเป็นธรรมชาติใหม่ มันต้องคนที่มีความอาสวาทนารมณีนานา
มันได้ถึงสร้างสมมา ถ้าสร้างสมมา เราประพฤติปฏิบัติกันอยู่เดี๋ยวนี้ เราทำของเราอยู่เนี่ย ไม่ให้กิลเลส
จัมจัมเรือเราไปนะ จมความเพียร ความวิริยะ ความอดุสหาหะของเราไป เราจะเอาเรือของเราเข้าสู่ฝั่ง
ให้ได้ ถ้าเรือเราเข้าสู่ฝั่ง

เวลากิเลสมันหลอกมันหลอน กิเลสมันมีกำลังมากกว่า มันก็ทำลาย ครอบครัว เวลาครอบครัวขึ้นมา “ธรรมะเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งนี้มีมันมีอยู่แล้ว สิ่งต่างๆ เราก็ปฏิบัติง่ายคาย” นี่กิเลสมันมีอยู่

เรื่อบ้างต้องมีผู้บังคับเรื่อบ้าง ถ้ามีผู้บังคับเรื่อบ้าง จิตใจมันมีกิเลสอยู่แล้ว คนเราเกิดมามี กายกับใจ ถ้ามันมีกิเลสอยู่แล้ว มันก็มักง่าย มันก็พอใจ ถ้ามันพอใจ ถ้าเชื่อกันไป ใครสอนเรา ใคร สอนเรา แล้วเราเชื่อเขาไปได้อย่างไร กาลามสูตรบอกไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ในเมื่อเราก็มียกเลสอยู่ คุณ เรื่อบ้างแออัดไปหมดเลยนะ การคมนาคมทางน้ำ จนไม่มีทางจะไป แล้วก็เบียดเสียดกันอยู่อย่างนี้ แล้วก็บอกว่า ทางนี้มันเป็นธรรมชาติ ทางนี้มันจะเป็นทางสะดวก ทางนี้มันทางสบาย ไปหมดเลย ไปไหนละ ไปลุ่มไฉ ไปลุ่มทั้งขบวนไฉ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกาลามสูตร ไม่ให้เชื่อ ใคร ไม่ให้เชื่อ ครูบาอาจารย์เรามี ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้นำ ในเมื่ออุทกภาวะเรายังไม่ถึง ครูบาอาจารย์ ท่านเทศนาว่าการขึ้นมา สิ่งนั้นก็เป็นอย่างนั้น

เราฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อให้จิตใจมันผ่องแผ้ว ฟังธรรมตอกย้ำสิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้วตรวจสอบกัน สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้วเราเข้าใจจริงหรือเปล่า ถ้าเราไม่เข้าใจจริง มันแยกแยะของมัน ถ้าสิ่งที่มีมันเป็นความเศร้าหมองนี้ได้แก้ไข ถึงที่สุดหัวใจมันผ่องแผ้ว ผ่องแผ้ว เพราะอะไร ผ่องแผ้วเพราะใจมันเป็นธรรม ผ่องแผ้วเพราะเรามีจิต เรามีจิต เรามีพลังงานของเราอยู่ พลังงานของเรามันโดนวิชาครอบงำไว้ สิ่งที่มีมันมีแต่แรงปรารถนา มีแต่ความคาดหวัง มีแต่ ความต้องการ มันลุดกระชากลากหัวใจอยู่ นี่ แล้วก็บอกปฏิบัติอยู่ๆ สิ่งนี้มันฝังใจอยู่

ฟังธรรมครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์บอกปล่อยให้หมดๆ

อ้าว! จะปล่อยอย่างไร ก็ศึกษามาเพื่อความรู้ ความรู้ของเราจะปล่อยได้อย่างไร

ไอ้ความรู้แหละความรู้ของวิชา ไอ้ความรู้นั่นแหละมันจะจมเรือมึง เรือดำน้ำมันจะโดน ทำลายเพราะว่าทฤษฎีมานะเรานั้นแหละ ถ้าเรามีสติปัญญา เรากำหนดพุทโธของเรา ปัญญา อบรมสมาธิของเรา พยายามรักษา

อย่างไรก็แล้วแต่ เรือมันต้องมีเสบียงอาหารไปเพื่อจะออกสู่ทะเล มันต้องมีน้ำจืด มันต้องมีอาหาร มันต้องมีทุกอย่าง อย่างพร้อม ถ้ามันมีพร้อม เรือมันจะมีแต่เรือกับเราไปสองอย่าง แล้วก็ไปนอนตากแดดกลางทะเลอย่างนั้นหรือ เวลาออกจะกินเหงื่อโซ่ไหม เวลามันทุกข์ยากก็เอาเหงื่อนี้ไว้เป็นน้ำกิน เวลาจะหาอาหารก็ต้องอาหารทะเลไง ความคิดมันคิดไปได้หมดคนะ จินตนาการได้ แต่ความจริงมันไม่มี ความจริงมันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก ถ้าความจริงไม่เป็นอย่างนั้น เราจะทำของเราอย่างไร

ถ้าเราทำของเรา สิ่งที่เกิดจากความทะยานอยากของเรามันก็คาดก็หมาย แล้วเวลาฟังใครกล่าวมสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็ศึกษาได้ เขาก็ศึกษาได้ ครูบาอาจารย์ก็ศึกษาได้ แล้วศึกษา เวลาเทศน์ว่าการมามันมีเหตุมีผล มันเป็นความจริงบ้างไหม ถ้ามันไม่มีเหตุมีผล มันพิสูจน์ได้ มันพิสูจน์ได้จากการประพุดติปฏิบัติของเรานี้แหละ

ถ้าเราปฏิบัติของเรา ถ้าจิตเราสงบขึ้นมา มันแตกต่าง มันไม่เหมือนกับอยู่ว่างๆ ว่างๆ นั้นแหละ ว่างๆ อวกาศ อากาสมันก็ว่างของมันอยู่แล้ว จิตใจของเราเป็นนามธรรม จิตใจเป็นนามธรรม มันนึกจินตนาการได้ทั้งนั้น มันจะมีอะไรที่มันจะมีคุณค่าไปกว่าใจ แล้วใจถ้ามันโดนกิเลสครอบงำ แล้วตรึงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พิจารณาาคาหมายของมันไป มันจินตนาการได้ดีกว่า

ถ้ามีสินค้าที่มีคุณภาพ มันจะมีคนเลียนแบบทุกที่ มันจะมีคนเลียนแบบ คนเอาสิ่งนั้นไปเพื่อหาผลประโยชน์ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกมันมาเพื่อจะรู้สัตว์ขันธ์ อุตส่าห์สร้างสมบุญญธิการมาขนาดไหน ทำไมต้องให้อวิชชา ให้เกิดจากความทะยานอยากครอบงำให้เอาสิ่งนั้นไปปิดเบือน แล้วเราไปเชื่อทำไม เราก็เป็นชาวพุทธ พระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พุทธโง่ๆ เวลาจิตสงบเข้ามาแล้ว พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานอยู่ในหัวใจเราทั้งนั้นนะ ทำไมต้องไปเชื่อให้คนอื่นครอบงำ ทำไมจะต้องเอาเรือของเราไปให้คนอื่นเขาเบียดเสียดทำให้มันเสียหาย

เพราะเราไม่รักษาเรื่อเราเอง เราไม่รักษาหัวใจของเราเอง เราไม่ดูแลของเราเอง ถ้าเราดูแลของเราเอง เป็นปัจจัยต้ง เป็นสันทิฐิโก การประพฤติปฏิบัติมันต้องเกิดขึ้นมาจากใจของเรา ถ้ามันเกิดขึ้นจากใจของเรา เรามีสติมีปัญหา เราปฏิบัติของเราขึ้นมา เราต้องการทรัพย์สมบัติอย่างนี้

ทรัพย์สมบัติทางโลก คนเจ็บไข้ได้ป่วย คนทุกข์คนยากเขาช่วยเหลือเอื้อจกันกันได้ เวลาจิตใจของเราเวลาทุกข์เวลายากขึ้นมา ใครจะช่วยเหลือเอื้อจกันใคร เวลาโศกเศร้าโศกสลดมา ก็ได้แต่ปลอบประโลมกันจากภายนอก แล้วเวลาปลอบประโลมจากภายนอกก็ซึ่งน้ำใจเขา เวลาเขาจะชักนำอย่างไรก็ไปกับเขา ถ้าไปกับเขาแล้วมันจะเป็นประโยชน์อะไร

เวลาเขามีคุณกับเรา เวลาเราทุกข์เรายาก เขามีคุณกับเรา เราก็กตัญญูกับเขา เราก็เห็นคุณค่า เห็นน้ำใจของมนุษย์ ถ้ามนุษย์มีน้ำใจต่อกัน เราก็ชื่นชมกับน้ำใจแบบนั้น แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา น้ำใจศรัทธาความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ เขาจะมีน้ำใจกับเราขนาดไหน น้ำใจนี้เราก็ตดแทนเขาด้วยน้ำใจ เราก็ตดแทนเขาได้ เราก็ตช่วยเหลือเอื้อจกันเขาได้

แต่สังขรรมนันทแทนใคร สังขรรมนันทแทนกันไม่ได้ อริยสังเกิดขึ้นมาจากใจดวงใจก็ใจดวงนั้นแหละเป็นผู้ที่ชำระล้างกิเลส ถ้ามันเกิดขึ้นมาจริงจากใจดวงไหน ใจดวงนั้นมันก็มีธรรมาวุธ มันก็มีธรรมโอสธที่จะไปชำระล้าง เข้าไปประหัตประหารกิเลสของตัวเอง

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านจะบอกว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ท่านจะบอกจะเรียบจะง่ายอย่างไรมันก็เรื่องของท่าน อำนาจวาสนาเขามีขนาดนั้น เขาก็คิดได้ของเขาขนาดนั้น กิเลสมันจะจมเรื่อลำนั่นไป เรื่อลำนั่นมันจะจมอยู่ในโอฆะ มันจะข้ามพ้นจากโอฆะไปไม่ได้ แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราจะทำของเรา เราจะดูแลเรื่อของเรา เรื่อของเราถ้ากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันมากนะ มันจะเอียงกระเท่เร่ มันจะไปเจอคลื่นซัดมันก็ลัม

ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราทำความจริงของเรา ใครจะทุกข์ใครจะยาก เรื่อคนละลำ ต่างคนต่างจะพาเรื่อของตัวเองเข้าฝั่ง ในเมื่อเราเป็นสังคัม เราเกิดมาอยู่ในสังคัม สังคัมของสัตว์โลกมันก็ต้องมีการช่วยเหลือเอื้อจกันเป็นธรรมดา ในเมื่อเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม

พุทธเจ้าบอกว่า “ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเธอ” ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเรามีน้ำใจต่อกัน มันเป็นคุณงามความดี คุณงามความดีนะ ความดี ทาน ศีล ภาวนา การเสียสละเจือจานต่อกันมันเป็นระดับของทาน ระดับของทานนะ เราก็จะให้กัน เจือจานกันอยู่อย่างนั้น มันจะจบสิ้นกันที่ไหนละ เราเจือจานกันเพื่อประโยชน์เท่านั้นเอง นี่ทาน

ศีลคือความปกติของใจ เราต้องการความสงบระงับ เราต้องการสถานที่ที่เป็นสัปปายะ เราต้องการที่สงบ เราต้องการเพื่อจะดูแลใจของเรา เรามาหาอริยทรัพย์ หาความจริงของเรา เราจะไม่อยู่ระดับของทาน แล้วก็จะคลุกคลี จะเฮกันไปก็เฮกันมาตามกระแสสังคมอย่างนั้นหรือ สังคมที่ดีก็สังคมที่ดี เพราะสังคมที่ดี เพราะเรามีความกตัญญู มีน้ำใจต่อกัน มันทำให้สังคมนั้นร่มเย็นเป็นสุข สมควรที่เราจะประพฤติปฏิบัติ สังคมที่มันเดือดร้อน สังคมที่แย่งชิงกัน สังคมที่มีแต่ความขัดแย้ง เราจะไปนั่งภาวนาอยู่ตรงนั้นหรือ

เราจะภาวนา สังคมมันต้องสงบระงับเพื่อความร่มเย็นใช้ไหม เราถึงจะภาวนากัน ถ้าเราภาวนาขึ้นมา ความปกติของใจมันระดับของศีล วุฒิภาวะมันจะพัฒนาของมันขึ้นไป ถ้าวุฒิภาวะพัฒนาขึ้นไป เราจะเห็นว่าการสงบระงับ จิตปกติมันจะมีคุณค่าขึ้นมา เพราะมันไม่คึกคะนอง

จิตที่คึกคะนองมันคิดดินในใจ หัวใจนี่นะ อยู่กับเรานี้แหละ มันดินโครมๆ มันจะเอาแต่ใจของมัน มันจะเอาแต่ตามแรงปรารถนา สิ่งนั้นมันเป็นความจริงหรือ สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้ ศีลเข้าไปสงบระงับ ก็จะไปเอาสิ่งที่จิตมันคึกคะนอง ไม่ให้มันคึกคะนอง ไม่ให้มันดินรนกวัดแกว่งในใจของเรา ถ้าไม่ให้มันดินรน เรารักษาสิ แล้วเรามีศีล ศีลคือความปกติของใจ แล้วถ้ามีศีลแล้วเราต้องมีสติมีปัญญา

ธรรมนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นอริยทรัพย์ เป็นทรัพย์ที่ประเสริฐที่เลอเลิศมาก ไม่อยู่กับคนโง่ ไม่อยู่กับคนมั่งง่าย ไม่อยู่กับคนเห็นแก่ตัว ไม่อยู่กับคนพลุกพล่าน ไม่อยู่อย่างนั้น ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติท่านอยู่ป่าอยู่เขา ท่านพยายามหลีกเลี่ยงไป หลีกเร้นไปเพื่อหาตัวเองให้เจอ

คูลี เวลาคนที่คอยดูแล คนที่คอยช่วยเหลือเจือจานเขา เขาจะไม่เป็นผู้ใหญ่หรือผู้มีกำลังขึ้นมา แต่ถ้าเขาจะฝึกหัดของเขา นักกีฬาทุกชนิดเขาต้องฝึกออกกำลังกายของเขา ถ้าเราอยู่คนเดียวของเรา เราฝึกหัดของเรา เราพยายามทำตัวของเรา มันหาอยู่หากินของมันเป็น อยู่ในป่าในเขาก็กินที่อยู่อาศัย เวลาที่มีภัยขึ้นมาก็ปีนขึ้นต้นไม้หลบภัยเสีย ธรรมชาติจะบีบคั้นให้เขาฝึกหัดตัวเขาเพื่อเอาชีวิตรอดของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติมีปัญญาของเรา เราจะรักษาใจของเรา มันต้องย้อนกลับมาที่ใจของเรา ถ้าย้อนกลับมาที่ใจของเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ วิมุตติสุข สุขอันนี้สุขอันประเสริฐ เป้าหมายของชาวพุทธเรา ชาวพุทธเราถึงที่สุดแห่งทุกข์คือไม่อยากจะมาเกิดอีก อยากจะได้ความสุขอันแท้จริง ความสุขอันแท้จริง ถ้าเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์ มันเป็นอกุปปธรรม ความสุขอันแท้จริงคือมันอณูณะที่มันไม่เปลี่ยนแปลง

ความสุขที่เราหากันอยู่นี้ ความสุขที่เป็นอยู่ของเรามันเปลี่ยนแปลง เวลาได้สัมผัส ได้เสพ สิ่งนั้นก็มีความค่า สิ่งนั้นก็ประโยชน์กับเรา แล้วก็ต้องซ้ำๆ อยู่อย่างนั้น แล้วซ้ำขึ้นไปแล้วมันก็จืดชืดไปเรื่อย มันก็ไม่มีคุณค่ามากขึ้น คนเราก็ดูต้องเสพมากขึ้นๆ ความสุขอย่างนี้มันเป็นความจริงที่ไหนล่ะ มันไม่เป็นความจริง เห็นไหม

เราเป็นชาวพุทธ เราต้องถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ เราต้องการความสุขอันแท้จริง ความสุขอันแท้จริงคืออกุปปธรรม อณูณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ จิตใจที่มันโลเลอย่างนี้ จิตใจที่มันเหลวไหลอย่างนี้ แล้วมันบอกว่ามันจะเอาความจริงที่ไม่เปลี่ยนแปลงๆ มันจะไปหาจากที่ไหนล่ะ มันก็หาจากความเหลวไหลนี้แหละ หาจากความโลเลนี้แหละ แต่เพราะมีธรรมๆ ที่เตือนสติ ฟังธรรมๆ เพื่อเตือนสติตัวเอง ถ้าเตือนสติตัวเอง ตัวเองมีสติปัญญาขึ้นมา คุณงามความดีมันอยู่ที่ไหน คุณงามความดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ ครูบาอาจารย์เราอยู่ในป่าในเขาเพื่อค้นหาใจของท่านให้เจอ ถ้าค้นหาใจของท่าน

คูสิ ไก่มันได้พลอย เวลาไก่มันได้พลอย มันเจอพลอยมามันยังว่าพลอยไม่มีคุณค่าเลย มันต้องการข้าวเม็ดเดียว นั่นไก่ได้พลอย คือคนที่เวลาจิตเขาดี จิตเขามีกำลังขึ้นมา เขาไม่รู้จักใช้ประโยชน์ของเขาเพราะเขาไม่มีครูบาอาจารย์ชี้แนะเห็นใหม่

ไก่ได้พลอยนะ มันกินไม่ได้ มันได้ข้าวสารมันยังกินของมันได้ เราก็เหมือนกัน เราปฏิบัติของเรา ข้าวสารมีทุกวัน ข้าวสาร คูสิ ปฏิบัติคุยกันปากเปียกปากแฉะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ไปหมดเลย นี่ข้าวสาร เราไม่ต้องการข้าวสาร เราต้องการพลอย เพราะพลอยมันไม่บูดไม่เน่า ข้าวสารถ้ามันเก็บไว้ไม่ดีมันก็แห้งตาย แห้งตายคือมันปลูกไม่ขึ้น ถ้าเก็บไว้ในความชื้น มันก็ออกเลย จะเอามาทินเป็นอาหารก็ไม่ได้ เพราะมันเปลี่ยนแปลง สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา

อกุปฺปธรรม เห็นใหม่ ที่เห็นพลอยไปแล้วมันไม่เปลี่ยนแปลง เราต้องการสิ่งนั้น มันกลับกันนะ คนที่ไม่รู้ไม่เห็นเขาก็ไม่รู้จักประโยชน์ของเขา แต่ไอ้เราเห็น เรารู้จักประโยชน์ของเรา เราก็ทำของเราไม่ได้ขึ้นมาเพราะกิเลสมันอยู่กับใจของเรา มันทำลายไปหมดนะ ถ้ามันไม่จมทำลายไปเสีย เราก็เอียงกระเท่เร่ เรือของเรามันไม่เป็นปกติ ไม่เป็นปกติเพราะกิเลสในใจของแต่ละบุคคล มันไม่เหมือนกัน เพราะจิตใจของคนมันต้องการตามแรงปรารถนา แรงปรารถนาคืออะไร คือค้นหาความทะยานอยากมันล้นฝั่ง สิ่งทีล้นฝั่ง แล้วเมื่อไหร่มันจะหยุดระงับเสียที จิตใจเราเมื่อไหร่มันจะสุขสงบระงับเสียที เราก็พยายามจะยับยั้งกันอยู่นี้

ตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ เราเกิดมาเรามีเรือมาแล้ว มันจะดีมันจะชั่วมันก็เรือของเรา เกิดมาในสถานะของมนุษย์ ถ้าเรามีจิตใจที่เราศึกษาของเราขึ้นมา เราเชื่อในพระพุทธศาสนา เราเชื่อในเหตุในผล เหตุและผลรวมลงสู่ธรรม เหตุผลมีจริงๆ เราเป็นนักเหตุผล พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาคือนักทดสอบ นักทดสอบ นักพิสูจน์ ชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่พิสูจน์ทุกๆ อย่างมา ทุกๆ ลัทธิไปศึกษากับเขามาหมดแล้ว สุดท้ายแล้วพิสูจน์อย่างไรมันก็ไม่มีความจริงขึ้นมาให้พิสูจน์ได้เลย เพราะจิตใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสูงส่งกว่า สุดท้ายแล้วก็ต้องพิสูจน์ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง พิสูจน์กันด้วย

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ พิสูจน์กันด้วยสัจจะความจริง ถ้าพิสูจน์
อย่างนี้แล้วเราจะก้าวเดินอย่างไร

พอเราบอกถึงมรรคถึงผล จิตใจมันไม่กล้าแล้ว จิตใจมันบอกว่ามันสูงส่งเกินไป สูงส่ง
เกินไป แล้วเวลาทุกข์ทำไมไม่สูงส่งละ เวลาทุกข์ในใจ ทุกข์มันเป็นอริยสัจ ทุกข์มันเป็นความจริง
เราก็อยู่กับอริยสัจ เราก็อยู่กับความจริง เห็นไหม มีดอยู่คู่กับสว่าง มีดที่ไหน เปิดไฟมันก็สว่างที่
นั้น ถ้ามีดที่ไหนนะ พอเปิดไฟแล้วความมืดมันก็หายไป ทุกข์มันอยู่กับเรา ถ้าละสมุทัยขึ้นมามันก็
เป็นนิโรธ นิโรธมันก็เป็นความดับทุกข์ แล้วทุกข์มันอยู่กับเรา แต่เราเปิดไฟไม่เป็น

บอกว่า ที่มีดที่ไหน พอเปิดไฟก็สว่าง

เปิดไฟสว่างมันเปิดไฟด้วยอริยสัจ เปิดไฟด้วยความวิริยะ ด้วยความอดสาเห ด้วยความเป็น
จริง มันไม่ใช่เปิดไฟแบบม้ง่าย ที่ไหนมีดเปิดไฟก็สว่าง มันเปิดไฟสว่าง เอดิสันมันเป็นคนคิดให้
เอดิสันเป็นคนคิดหลอดไฟไหม้ มันเป็นคนคิดไฟฟ้ามาให้เราใช้กันอยู่ที่นี่ ถ้าใช้กันอยู่ที่นี่มันเป็นคิด
แบบโลกๆ ไร แต่เมื่อเราเปิดไฟสว่าง มันสว่างที่ไหนละ มันสว่างที่ไหน

จิตใจมันทุกข์ยากอยู่ที่นี่ เวลาสิ่งนี้ คุณ ของสกปรกโสโครกขนาดไหน เขาทำความสะอาด
ขึ้นมามันก็สะอาดขึ้นมาได้ แต่เวลาจิตใจ จิตใจที่มันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากครอบงำมันอยู่ที่นี่
มันมืดมันสว่างมาจากไหน นี่เป็นบุคลาธิษฐาน เขาเปรียบเทียบมาจากข้างนอก เปรียบเทียบมาจากโลก
เปรียบเทียบมาจากวิทยาศาสตร์ เราก็ไปคิดที่ตรงนั้น แล้วก็บอกว่าสิ่งที่มืดกับสว่างก็ทำได้ง่าย มัน
จะจรมเหือมันแล้วนะนะ กิเลสมันจะจรมโอกาสของตัวเองแล้วละ เพราะตัวเองไปเชื่ออย่างนั้น

ถ้าไปเชื่ออย่างนั้นนะ แล้วกระแสสังคมที่เขาพยายามชักนำกันอยู่ก็จะไปเชื่ออย่างนั้น นี่
กิเลสมันจรมเหือ จมโอกาส จมการกระทำหมดเลย แล้วพอหุตาสว่างขึ้นมา จะประพฤติปฏิบัติ
ขึ้นมา มันเคยตัวเสียแล้ว มันเคยตัวที่ไม่เอาไหน ม้ง่าย อยากเอาแต่ใจ พอจะมาเอาจริงเอาจัง
ขึ้นมาอะ อัดตกลมถานุโยค

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เป็นผู้วางมัชฌิมาปฏิปทาเสียเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนา องค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนศาสนามันมาด้วยการสร้างสมเป็นพระโพธิสัตว์มา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่วางชุดวงจรไว้เอง ชุดวงจรชุดที่ ๑๓ นี้เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส ในเมื่อคนบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ แล้วธรรมวินัยประพาศปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามั่นไม่เจริญก้าวหน้า ปฏิบัติแล้วมันอันตรปฏิบัติแล้วมันไปไม่รอด เห็นไหม มีชุดวงจรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส

ถ้าเครื่องขัดเกลากิเลส พอเราประพาศปฏิบัติขึ้นมา ชุดวงจร เนตังขิก ไม่นอนทั้งคืน นอนอาหารหนเดียว ถือผ้า ๓ ผืน มันจะเป็นอัตตกิลมถานุโยคไปไหน ในเมื่อเจ้าของศาสนา ผู้ที่เป็นผู้บัญญัติ ผู้ที่เป็นคนสั่งสอนมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง ผู้ที่เป็นผู้วางทางสายกลางไว้ แล้วบัญญัติสิ่งนี้ไว้ ผู้ที่วางทางสายกลางจะบัญญัติสิ่งที่ขัดแย้งกับทางสายกลางมาจากไหน แต่ไอ้กิเลสในใจของเรามันก็มาอย่าง เวลา มันจะเอาสะควกเอาสบาย มันอ้างไปหมดเลย มัชฌิมาปฏิปทาคือความพอใจของเรา ถ้ามัชฌิมาคือความพอใจของเรา กิเลสมันก็จะหัวอยู่ มันก็จมโอกาสของเราทิ้งเสีย

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญหา เราพยายามทำของเรา เราแก้ไขของเรา พลิกแพลงของเรา เพื่อจะหาใจของเรา ถ้าเราเห็นใจของเรา เรือลำนั้นมันจะมีเทคโนโลยีจะพาเรื่อนั้นเข้าสู่ฝั่ง เห็นไหม เรือมันมีเข็มทิศ มันมีทุกอย่างพร้อมที่มันจะพาเรือเข้าสู่ฝั่งได้

จิตถ้ามั่นสงบแล้ว ถ้าเราทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมา มันไม่วิตกกังวล คลื่นลมจะแรงขนาดไหน เราก็มีสติปัญญาจะพาเรือฝ่าคลื่นลมนั้นไป แต่ถ้าจิตของเราไม่เคยสงบเลย จิตเราไม่มีหลักมีเกณฑ์เลย ไม่ต้องคลื่นมาหอรอก เรานี้จะล่มเรือเราเอง เพราะมันทุกข์มันยาก มันไม่มีทางไป มันไม่มีทางออก ไม่ต้องมีคลื่นมา มันล่มเองเลย ล่มเรื่อนั้นนะ แล้วก็บอกว่า “เห็นไหม มรรคผลมันไม่มี ปฏิบัติมาตั้งนานแล้วไม่เห็นได้ผลเลย” นี่มันล่มเรือมันแล้ว แต่ถ้าเรามีครูมีอาจารย์นะ เราติดขัดมาขนาดไหนเราพยายามของเรา

เวลาคนเวียนเกิดเวียนตายในวัฏฏะ ทุกคนมีเวรมีกรรมทั้งนั้น เวลาพระโมคคัลลานะขนาดว่าเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย เวลาถึงที่สุดแล้วเป็นพระอรหันต์ด้วย ทำไมให้โจรมันทูปตายละ โจรมันทูปตาย เรายกกรรมที่ได้ทำแม่ไว้ ขณะที่ทำแม่ไว้ตกรกรอเวจิไปขนาดไหน แล้วผ่อนกรรม

นั้นเบามาเรื่อยๆ จนมาสร้างอำนาจาสนา จนมาสร้างบุญกุศลคู่มากับพระสารีบุตร จนมาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายนี้สิ้นจากกิเลสแล้วโจรยังมาทาบตาย นี่การเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ ผลของเวรผลของกรรมทุกดวงใจมีอยู่ แม้แต่สิ้นสุดแห่งทุกข์ไปแล้วมันก็มีเศษกรรมตามไป

แล้วเรา เราจะเอาความจริงของเรา เราจะไปท้อแท้สิ่งใด เราจะไม่ท้อแท้สิ่งใดเลย ใช้สติปัญญาเราแยกแยะ สิ่งที่มีมันพอกพูนในใจของเรามันมีแต่ความโลเล ความไม่เอาไหน ความมั่งง่าย แล้วมันก็จะทำลาย ถ้าเรือไม่ล่ม มันก็เอียงกระเท่เร่ พอเอียงกระเท่เร่ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ มัชฌิมาปฎิปปทา รุคควัตรต่างๆ สิ่งนี้เราทำได้ ถ้าเราทำของเราขึ้นมา มันจะขัดเกลานะ

เมื่อก่อนไม่ได้ทำ เราก็พยายามชวนขวายเป็นของเรามา มันก็ลุ่มๆ ดอนๆ ทั้งนั้นนะ แต่พอเราทำขึ้นมา พระเราเวลาเข้าพรรษา เขาอธิษฐานพรรษา อธิษฐานรุคควัตรข้อใดข้อหนึ่ง ใครจะอธิษฐานก็ข้อก็แล้วแต่ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่รุคควัตร ๑๑ เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เวลามันทำสิ่งนั้นแล้วมันลุ่มๆ ดอนๆ แต่ลุ่มๆ ดอนๆ เราก็มีสัจจะ สัจจะถือสัจจะความจริง สัจจะ คุณนี้ ๕ นาที ๑๐ นาที เราตั้งสัจจะไว้ แล้วถ้ามันนั่งแล้ว ขณะที่ ๕ นาที ๑๐ นาที มันก็ไม่ได้ผล แต่เราก็ตั้งสัจจะของเราไว้ ครบ ๕ นาที ๑๐ นาที มันก็ภูมิใจ มันมีสัจจะแล้ว ภูมิใจว่าเราทำได้ เราทำได้ เราทำของเราได้ แล้วเราทำต่อเนื่องไป ทำต่อเนื่องไป ถ้าเรามีสัจจะอย่างนี้ กิเลสมันกลัว

เพราะถ้าเราไม่มีสัจจะอะไรไหม พอนั่ง ๕ นาที ๑๐ นาที มันก็เห้ยแล้ว “ไม่ได้ นั่งไม่ได้ มันทุกข์ นั่งแล้วมันจะมีปัญหา” นี่มันจะจรมเรื่อแล้วนะ มันจะจรมของเรา การทำงานของมันเป็นธรรมชาติอย่างนี้ การทำงานของกิเลส พญามาร พญามารมันมีลูก มันมีหลาน มันมีเหลน พญามารมันมี ถ้าพญามาร กิเลสที่ละเอียดๆ จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

เวลาปุ่ของกิเลสนะ พญามารมันละเอียดลึกซึ้ง มันไม่ใช่ความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่ใช่สิ่งที่โต้แย้งในใจ มันเป็นแค่ความสว่างไสว ความผ่องใส ความเฉา ความเหงา ความหงอย นี่กิเลสละเอียดๆ เวลากิเลสละเอียด เวลาปุ่ยามันทำงานกันอย่างนั้นนะ แต่เวลามันให้ลูกให้หลานมันทำ

ให้ลูกให้หลาน “นั่นก็ไม่ดี นี่ก็ไม่ดี” ไอ้นี้ลูกหลานมันทั้งนั้นนะ มันยังไม่ได้เป็นลูก เป็นพ่อแม่เลย ถ้าไปเจอพ่อแม่ ไปเจอคามราคะนะหงายท้อง ไอ้นี้แค่จะปฏิบัติ มันให้เด็กๆ มาเหย่ มันจะจรมเร็ว แล้วนะ เรื่อนี้รวนเรไปหมดเลย เรื่อนี้ไปไม่เป็นแล้ว

ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสังขะของเรา เรามีสังขะ เราตั้งสังขะของเรา เราทำของเราขึ้นมา ทำของเรา ตั้งสังขะ จิตสงบไม่สงบนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าเวลาตั้งสังขะขึ้นมาแล้วจิตสงบด้วย แล้วมีปัญหาขึ้นมาด้วย เราจะภูมิใจมาก ภูมิใจเพราะมันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันติภูมิจิต มันไม่ได้ฟังใครมา มันไม่ได้ไปถือปฏิบัติ ไม่ได้ไปถือลเอาธรรมะของใครว่า “ธรรมะเป็นธรรมชาติ เดี่ยวจะเจอตัวเอง เดี่ยวจะรู้ตัวเอง” นี่เราเคยคิดอย่างนั้น แล้วก็คาด ก็หมาย ก็หวัง ก็รอ แล้วไม่เจอสักที

แต่ถ้าเราตั้งสติกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันเป็นสมาธิ ทำไม่ถึงเป็นสมาธิละ เป็นสมาธิเพราะจิตมันปล่อยวาง มันปล่อยวางสัญญาอารมณ์เข้ามา ตัวใจมันเป็นอิสระ พอใจเป็นอิสระ คนเราแบกหามของหนักมาทั้งชีวิต ตั้งแต่เกิดมา เครื่องยนต์นี้ติดแล้วไม่เคยดับ แม้แต่อนอนก็ฝัน แล้ววันใดวันหนึ่งมันได้วางภาระที่แบกหามาตั้งแต่เกิด ตั้งแต่เกิดในครรภ์เลย เกิดในครรภ์ มันก็วิตกกังวลแบกหามาจากในครรภ์ แล้วเวลาพุทโธๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันปล่อยวางสิ่งที่มันเป็นภาระแบกหามาตลอดชีวิต ความที่แบกรับภาระมากับความปล่อยวางแตกต่างกันอย่างใด

แต่ในปัจจุบัน คุณกิเลสลูกหลานมันบอก “ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นความว่าง เราทำใจให้เป็นความว่างก็จะมีความสุข” มันก็ไปแบกหามความว่างไป มันไปแบกหามความว่าง มันไม่ใช่ตัวมันว่าง พอมันไปแบกหามความว่างแล้วก็หลง หลงว่า “อืม! เวลาภาวนาไปแล้วมันว่างๆ มันมีความสุข มันเป็นอย่างดี ภาวนาแล้วก็ดี มันสดชื่น” นี่กิเลสมันหลอกทั้งนั้นเลย มันทำให้เรื่อนี้เอียงกระเท่เลย มันไม่เป็นความจริงหรอก

ถ้าเรากำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันปล่อยวาง ปล่อยวางสัญญาอารมณ์ ไอ้ว่างๆ นั่นก็ชื่อ ไอ้ที่ว่าธรรมะเป็นความว่าง เราก็ได้ชื่อเท่านั้น มันไม่เป็นความว่างจริง ถ้ามันเป็นความว่างจริง มันพูดไม่ได้ เราจะพูด ความคิด ความคิดเกิดจากจิต สัญญาอารมณ์เกิดจากจิต จิตนี้

เป็นธรรมชาติ ธรรมชาตินะ ธรรมชาติที่มีกิเลสนะ แต่ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ จิตนี้เป็นธรรมชาติได้อย่างไร

จิตนี้เป็นธรรมชาติที่รู้ มันเป็นพลังงาน พลังงานที่ว่าสิ่งที่มีชีวิต สันตติ มันเป็นธรรมชาติที่รู้ แล้วพอรู้ ความคิดเกิดจากพลังงานอันนี้ พอความคิดเกิดจากพลังงานอันนี้ เพราะธรรมชาติที่รู้มันมีอวิชชา พอธรรมชาติที่รู้มีอวิชชา เวลาเราคิดสิ่งต่างๆ ขึ้นมา อวิชชา สัญญา สัญญามันก็เกิด สัญญามันเกิดขึ้น สัญญา “ธรรมะเป็นความว่าง ลัทธิจะเป็นความว่าง สมาธิเป็นความว่าง”...มันเป็นสัญญา พอสัญญา สังขารมันก็ปรุง ปรุงความว่าง ถ้ามันปรุงความคิดความทุกข์ความยากขึ้นมา อันนี้เป็นกิเลส

พอเวลามันปรุงความว่างไป ธรรมะเป็นความว่าง เราคิดถึงเรื่องความว่าง มันก็ว่างที่ความคิด มันว่างที่สัญญานั้น พอสัญญานั้น ธรรมชาติที่รู้มันก็แบกความว่างอันนั้น ว่าความว่างเป็นอย่างนั้น มันก็เลย “ปฏิบัติธรรมแล้วมันก็ว่าง ปฏิบัติธรรมก็สุขสบาย” นี่มันพูดได้ มันพูดได้เพราะอะไร มันพูดได้เพราะมันเป็นสัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นขั้น ๕ มันก็พูดได้

แต่เวลาจิตมันปล่อยวางภาระหมดเลย ธรรมชาติที่รู้มันปล่อยขั้น ๕ มาหมดเลย มันเป็นตัวมันเอง มันจะพูดอะไรล่ะ มันจะพูดอะไร มันทิ้งขั้นเข้ามา มันทิ้งภาระมา มันจะพูดอะไรล่ะ มันก็พูดไม่ได้ พอมันพูดไม่ได้นะ อืม! อืม! อืม! นี่ถ้ามันเป็นความจริง เราต้องทำให้มันเป็นความจริงขึ้นมา อย่าให้กิเลสมันจมเรือชะ

กิเลสถ้าไม่ทำอะไรเลยมันก็จมเรือ ทำลายเรือไปเลย ถ้าไม่สนใจในศาสนา ไม่สนใจในการประพฤติปฏิบัติ เรือนี้มันต้องชำรุดอยู่แล้ว อายุขัย ๑๐๐ ปีต้องตายแน่นอน มันจมอยู่ในโอชะอยู่แล้ว ธรรมชาติมันจมของมันอยู่แล้ว แต่ของเรา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเราไม่เป็นความจริงของเรา เราจมเรือ จมโอกาส จมคุณงามความดี จมมรรคผลของเราทุกๆ ที่เรือมันยังลอยอยู่ ถ้าเรามีสติปัญญา ถ้าจิตสงบเข้ามามันมีเข็มทิศ มันจะพาเรือเข้าฝั่ง ถ้าพาเรือเข้าฝั่ง มันจะเข้าฝั่ง มันจะเอาอะไรเข้าล่ะ

ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญามันจะเกิดขึ้นอย่างไรละ ปัญญามันจะเกิดขึ้นอย่างไร คนที่จะเอาเรือเข้าฝั่ง มี เข็มทิศแล้วเอ็งจะเดินเรืออย่างไร ถ้าจะเดินเรือ คุณ เวลาจิตสงบแล้วพิจารณาให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ของใกล้ตัว ของกับเรานี้แหละ คนเราเกิดมามีกายกับใจ ถ้ามีกายกับใจ เพราะอะไร เพราะเกิดมาจากมอริยทรัพย์ เพราะเราเกิดมามีอริยทรัพย์เราถึงเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เพราะ มีร่างกาย ร่างกายก็บีบคั้นมา ต้องกินอาหาร เราก็ต้องหาอาหารมาเลี้ยงร่างกาย ได้เสพอาหารแล้วเราก็มีความสุข ความสุขนี้เราก็มีความสุขพอใจ เห็นใหม่ นี่กายกับใจ

ถ้ามีกายกับใจ ของใกล้ตัวนี้แหละ แต่เราใช้ชีวิตของเราโดยธรรมชาติของเรา โดยประเพณี วัฒนธรรม แล้วมันก็ตอกย้ำอยู่กับประเพณีวัฒนธรรมอย่างนั้นนะ มันเลยไม่เห็นความจริง ไม่เห็นความสุขขึ้นมาใจ แต่พอจิตมันสงบเข้ามา ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นกาย จิตเห็นกาย ไม่ใช่ตาเห็นกาย สัญญาเห็นกาย นึกเห็นกาย ถ้าเห็นกาย ถ้าสัญญาเห็นกาย นึกเห็นกาย คนเราถ้ายังดิบดีๆ อยู่ เรือเรายังโคลงเคลงอยู่ เรือยังไม่มีหางเสือ เรือยังไม่มีเข็มทิศ เขาให้ไปเที่ยวป่าช้า ให้ไปเที่ยวป่าช้า ให้ไปดูซากศพ ให้เปรียบเทียบใจว่า ถ้าไปเห็นคนตาย เห็น กายนอกมันจะเป็นอย่างไร ถ้าเห็นกายนอกขึ้นมาแล้วมันก็สลดสังเวช คนเราก็มีเท่านั้นเอง คนอื่น เขาเกิดมาแล้วก็ตาย เราเกิดมาก็ต้องตาย มันก็สลดสังเวช มันภวานากี่ง่ายขึ้น นี่เวลาเขาเห็นด้วยตา เนื้อ ถ้าเห็น ในสังคมโลกเขาเห็น เขาเห็นอย่างนี้ เห็นคนเวลาไปดูซากศพที่ป่าช้า ไปดูซากศพคนอื่น ไปดูพวกประสบอุบัติเหตุ มันก็สลดสังเวชเข้ามา สลดสังเวชแล้วทำอย่างไรต่อ สลดสังเวชขึ้นมา ๒-๓ วันแรกสลดสังเวช พอไปแล้วเดี๋ยวมันคืออีกแล้ว ๒-๓ วันกิเลสมันขึ้นหัวอีกแล้ว หงุดหงิดอีก แล้ว นี่กายนอก

เวลาว่าจิตเห็นกายๆ มันไม่ใช่ตาเห็นกาย ถ้าตาเห็นกาย มันเป็นวิภวภาวะของจิตที่มันยังไม่ สงบมา มันก็ต้องไปอาศัยอสุภะ ไปอาศัยซากศพนั้นมาเป็นเครื่องดำเนิน มาเป็นคำบริกรรม มา เป็นสิ่งที่ให้จิตมันเกาะไว้ เพื่อให้จิตมันปล่อยวางเข้ามา ปล่อยขั้น ๕ นั้นแหละ ปล่อยภาระนั้นแหละ แต่มันจะปล่อยภาระ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาจะรื้อสตั้วขนสตั้ว ถึงวาง

ธรรมและวินัย วางวิธีการ วางกลอุบายไว้ให้จิตมันพัฒนาขึ้นมา ถ้าใครทำได้มันจะรู้จะเห็นจริงตามความเป็นจริงของมัน ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต ใครทำได้อะไรจริงเห็นจริง มันจะเข้าใจตามความเป็นจริง

ไอนี้มันศึกษาธรรมมา นกแก้วนกขุนทอง มันท่องจำขึ้นมา มันพูดร้อยแปดพันเก้าเลย มันจะจมเรือมัน มันจะเอาเรือมันลงสู่ก้นทะเล เพราะว่ามันศึกษามา ศึกษามาจนเรือหนัก เรือนี้หนักมาก ไปไม่รอดเลย เรือน้ำหนักมันเกิน น้ำจะเข้า มันจะจมเรือมัน

แต่ถ้าเราศึกษามา ศึกษาปริยัติมา แล้วเราก็ทำความเป็นจริงสิ ทำให้มันเกิดขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาก็เห็นกาย ถ้าจิตสงบนะ ถ้าจิตไม่สงบนะ ตาเห็นกาย ไม่ใช่ใจเห็นนะ ตาเห็น สัญญาเห็น ความรู้สึกเห็น ไม่ใช่จิตเห็น แต่ถ้าจิตสงบแล้วถ้าจิตมันเห็นกาย มันจะมีแผนที่เดินเรือ มันจะพาเรือเข้าฝั่ง ถ้าพาเรือเข้าฝั่ง พิจารณา พิจารณาถ้าจิตมันสงบ พิจารณา ถ้าเป็นเจโตวิมุตติเห็นกาย แล้วรำพึงให้มันเป็นไตรลักษณ์ ให้มันแปรสภาพให้เห็นๆ ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า ถ้ามันฝึกหัดบ่อยครั้งเข้าจะมีความชำนาญมากขึ้น ถ้าฝึกหัดบ่อยครั้งขึ้นๆ จิตนี้มันจะจับกายไม่ได้ จับกายไม่ได้ เพราะว่า ถ้าเราใช้ปัญญามากขึ้น มันจะมีกำลังของมันออกไป ถ้ากำลังจับแล้วพิจารณา มันใช้กำลัง ถ้าใช้กำลัง พิจารณาต่อเนื่องไป

คูติ เราเดินเรือด้วยความเร็วเกินกำลัง เรือนั้น เครื่องยนต์นั้นจะเสียหายหมด พอเครื่องยนต์เสียหาย เราจะเดินเรือต่อไปมันต้องซ่อมแซมบำรุงรักษา จิตถ้ามันได้พิจารณาของมันแล้ว มันใช้กำลังของมัน ถ้ามันไม่กลับมาทำความเข้าใจ ความเห็นการกระทำนั้นมันไม่สมดุล เห็นไหม ทางสายกลางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ว่าอรรถกถาญาณุโยค กามสุขัลลิกานุโยค มัชฌิมาปฏิปทา มันอยู่ตรงไหน ถ้ามัชฌิมาของกิลสมันก็พาเรื่อนี้จมลงสู่ก้นทะเล ถ้ามัชฌิมาของกิลสนะ แต่ถ้ามัชฌิมาของธรรม เราพิจารณาของเรา พิจารณาไปแล้ว ถ้ามันเห็นกาย พิจารณากาย มันจะแปรสภาพของมัน พิจารณาบ่อยครั้งเข้า มีความชำนาญมากขึ้น มันจะละเอียดลึกซึ้งขึ้น ทำได้คล่องตัวขึ้น

คนที่ปฏิบัติใหม่ๆ นะ ถ้าอ่านาจนเวลาเห็นกายขึ้นมา มันก็ย่อยสลายให้เราดู แหม! ตื่นเต้นมากเลย แต่อันนี้สับสนแหละ คือมันเป็นไปโดยข้อเท็จจริง แต่เราไม่มีสติปัญญาบริหารจัดการ เห็นเขาเอาเรือเข้าฝั่ง อู้หุย! เรือนี้เข้าเทียบท่า เทียบท่าจะต้องจอดรอกันเลยนะ เพราะเรือมากจนเทียบท่าไม่ได้ เราเห็นเรือเขาเทียบท่า เราก็เทียบท่าได้ เดียวเราจะเอาเรือเข้าเทียบท่า นี่ก็เหมือนกัน พอพิจารณาไปแล้วมันไม่เป็นหรอก เอาเข้าไปเทียบท่าแล้วมันจะไปเสียเอาท่าเรือ เรือจะยวบหมดเลย เวลาเขาจะเทียบท่า เขาจะเข้าท่า เขาต้องมีเจ้าหน้าที่นำร่อง เจ้าหน้าที่นำร่องเขาจะชักเรื่อนำร่องเข้าเทียบท่า ใอันี่เราจะเสียเลยนะ เราจะออก เรือมันจะพลิก

เวลาพิจารณาไปแล้วมันจะมีความชำนาญของมัน ถ้ามีความชำนาญมันจะมีร่องน้ำของมัน ถ้ามีร่องน้ำของมัน เราจะเอาเรือเราเทียบท่า เราจะเอาเรือเราเข้าฝั่ง ถ้าเราเอาเรือเข้าฝั่ง เราพิจารณาซ้ำพิจารณาซาก การพิจารณา พิจารณาเพื่อให้รู้จริงขึ้นมา นี่คือการฝึกหัดใจ นี่คือการพิจารณา นี่คือการฝึกหัดใช้ปัญญา

ถ้าปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นมา พิจารณาซ้ำๆ ซากๆ ทำซ้ำๆ ซากๆ เพราะเจ้าหน้าที่นำร่องเขาฝึกหัดมา เขานำร่องนั้น เขาจะมีความชำนาญ เขาจะนำร่องเรื่อนั้นเข้าสู่ร่องน้ำนั้น ครูบาอาจารย์เรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านประพาศปฏิบัติของท่านมา สร้างสมบุญญานุการมา จะเรือสัตว์ชั้น สัตว์ขึ้นมา ท่านชี้ทางไว้ให้หมดละ เวลาชี้ทางปฏิบัติ ถ้าเราทำขึ้นมาแล้วเราจะชำนาญในร่องน้ำ เราจะชำนาญในการกระทำ เราจะไม่จมเรือเราทิ้งหรอก เพราะเรารู้ว่าการเอาเรือเทียบท่ามันจะมีระวางสินค้ำต่างๆ เราจะได้ประโยชน์มหาศาลเลย แล้วเรือเราจะไม่จมอยู่กลางทะเลอีกต่างหาก

เวลาปฏิบัติ เวลาเรามีสติมีปัญญา เรามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์เราจะฝึกหัด จะพยายามชี้นำเราอย่างนี้ แล้วเราปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเราปฏิบัติไม่ได้ เราต้องใช้เจ้าหน้าที่นำร่อง เราเอาเรือเราไปไม่รอด แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราตามความเป็นจริง เราไม่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ เห็นไหม ครูบาอาจารย์ก็ครูบาอาจารย์ สาธุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติธรรม ท่านบรรลุธรรมไปหมดแล้ว ใ้เราสาวกสาวกะ ใ้ทุกข์ๆ ยากๆ อยู่เนี่ย แต่ก็มิว่าสนา เพราะเห็นร่องเห็นรอย เห็นร่องเห็นรอยของผู้ที่ประพาศปฏิบัติ เราก็ทำของเราอยู่

รื่องน้ำๆ มันมีของมันอยู่ แต่เราไม่รู้จักร่องน้ำนั้นนะ พอพิจารณาไปแล้วมันจะปล่อยวางขนาดไหน พิจารณาซ้ำๆ ของมันไป

ซ้ำ เห็นไหม ร่องน้ำนั้นไม่ได้ เราก็ฝึกหัดของเรา เราฝึกหัดของเรา เพราะการฝึกหัดนั้น มันเกิดปัญญาขึ้นมา เกิดความชำนาญขึ้นมาใช่ไหม ถ้าไม่มีการฝึกหัดเลย มันจะเอาความชำนาญมาจากไหน เอาความชำนาญนั้นมันก็อ่านหนังสือมา ศึกษามาจากของครูบาอาจารย์ ก็จำของท่านมา ท่านพูดอย่างไรก็พูดเหมือนกันเลย แต่เอาเข้าจริง ร่องน้ำไม่รู้จัก อะไรก็ไม่รู้จักเลย แต่พูดเหมือนกัน พูดเหมือนกันมันก็เป็นสัญญาใจ

แต่ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาต้องมีความจริงใจ มันจะมีความตกผลึกในใจ ใจมันตกผลึกขนาดไหน ฝึกหัดทำของเรา ถ้าจิตสงบแล้วน้อมไปที่กาย ถ้าน้อมไปที่กาย ถ้ามันยังไม่มีเหตุผล ต้องซ้ำ ต้องน้อมไปอีก แล้วพิจารณาซ้ำๆ มันปล่อยวางขนาดไหน ปล่อยวางขนาดไหน ร่องน้ำนั้นมันมีนะ เวลาสิ่งที่มันตื่นขึ้น กรรมเจ้าทำเขาต้องขุดร่องน้ำเพื่อขยายมันให้มันเป็นความจริง

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ขยายทางนี้ไว้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านมาแล้ว ร่องน้ำมีจริง ความเป็นไปของจิตที่เข้าสู่เทียบท่าได้ ถ้าทำจริง แล้วไม่ต้องให้ใครมาคัดค้าน ให้ใครมาโต้แย้ง ใอันนั้นมันเป็นความเชื่อของเขา ใ้ความเชื่อของเรา เวลามันลุ่มๆ ดอนๆ จิตใจของเรา เรือพลิกคว่ำอยู่ในหัวใจนี้มันทุกข์ยากขนาดไหน

ถ้าทำสมาธิขึ้นมา จิตมันสว่างไสว มันมีหางเสือ มันมีเข็มทิศต่างๆ มันจะพาเข้าสู่ฝั่ง มันพาไปได้ แต่ไม่มีปัญญา ไม่มีปัญญาเพราะมันเป็นไปไม่ได้ จิตสงบมันก็เสื่อม สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ไม่มีสมาธิ ปัญญาภาวนามยปัญญาไม่เกิด สิ่งที่เกิดขึ้นมานั้นเป็นโลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากกิเลสทั้งหมด สิ่งที่เกิดขึ้น การศึกษาทางวิชาการนั้นแก้กิเลสไม่ได้ ก่อนจะแก้กิเลสได้มันต้องทำ ความสงบของใจเข้ามา เรือของใครก็แล้วแต่ไม่มีเข็มทิศ ไม่มีหางเสือ เข้าฝั่งไม่ได้ ถ้ามันจะเข้าฝั่ง มันต้องมีหางเสือ มีเข็มทิศ มีการดำเนินของมัน ถ้ามีการดำเนินของมัน แล้วมันเกิดที่ไหนละ มันเกิดที่ไหนถ้าจิตมันไม่สงบ ถ้าจิตไม่สงบ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่มีหางเสือ ไม่มีเข็มทิศ เราเอาเรือเข้าฝั่งไม่ได้

ถ้าไม่มีหางเสือ ไม่มีเข็มทิศ พอจิตมันสงบแล้ว คนไม่มีปัญญาก็พาเรือเข้าไปได้อย่างไร ถ้าไม่มีจิต ไม่มีความสงบของใจขึ้นมา มันก็เกิดกำลังขึ้นมาไม่ได้เหมือนกัน เห็นไหม ถ้าไม่มีสมาธิ ปัญญาที่เกิดขึ้นเป็นปัญญาโลกๆ ปัญญาโลกคือสัญญาทั้งหมด คือการศึกษา ศึกษาคือจำ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษาที่ถือปี่มา ศึกษามา ทำวิจัยขนาดไหนมันก็เป็นจินตนาการ เป็นจินตมยปัญญา ปัญญาอย่างนั้นแก้กิเลสไม่ได้ จินตมยปัญญาแก้กิเลสไม่ได้ ต้องเป็นภาวนามยปัญญา แล้วภาวนามยปัญญามันเกิดจากอะไร มันก็เกิดจากจิต

ถ้าเกิดจากจิต ถ้าจิตไม่สงบเข้ามา ตัวจิตมันมีวิชา มันจะสงบเข้ามาได้อย่างไร ถ้ามีวิชาขึ้นมา มันก็มีสมุทัยเจือมา ถ้าเป็นปัญญาก็เป็นปัญญาของสมุทัย ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นสมาธิของสมุทัย เพราะสมาธิมันเลื่อม ถ้าสมาธิมันเข้มแข็ง สมุทัยมันต้องยุบตัวลง ยุบตัวลง สมาธิมันก็แจ่มแจ้งขึ้นมา ถ้าสมาธิแจ่มแจ้งขึ้นมา ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ พิจารณาซ้ำๆ ซากๆ ถ้าซ้ำๆ ซากๆ พิจารณาซ้ำซาก มันมีผลของมัน มันปล่อยวางของมัน มันมีปัญญาของมัน มันมีกำลังของมัน มันมีร่องน้ำของมัน มันเข้าออกของมัน ถ้าเข้าเทียบได้หรือไม่ได้มันก็ฝึกหัดอยู่อย่างนั้น ฝึกหัดอยู่อย่างนั้น มีความชำนาญการอยู่อย่างนั้น

ถ้ามีความชำนาญการอยู่อย่างนั้น พิจารณาหายไปแล้วมันปล่อย พิจารณาหายไปแล้วมันแว้งแว้งแว้งแว้งขนาดไหน ถ้าแว้งแว้ง นี่เรามีร่องน้ำ แต่เรายังเทียบไม่ได้ เทียบไม่ได้เพราะอะไร เทียบไม่ได้เพราะขณะจิตมันยังไม่มี เทียบไม่ได้เพราะมันไม่มีอุปการธรรม

เราเข้าใจได้ การเกิดดับเราเข้าใจได้ ความคิดที่มันคิดแล้วแยกแยะขึ้นมาแล้วปล่อยวาง เราเข้าใจได้หมดเลย แต่เราเข้าใจไม่ได้ว่า เวลากายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ จิตมันรวมลง จิตมันเป็นอุปการธรรม จิตมันเป็นธรรมล้วนๆ เรารู้อย่างไร เราไม่รู้ไม่ได้ รู้ไม่ได้เพราะมรรคมันไม่เกิด มรรคมันไม่เป็นความจริง มันไม่มีมัชฌิมาปฏิปทา ไม่ลงสู่ทางสายกลางใจ มันเป็นอัตตกลิณณายุค กามสุขัลลิกานุโยค

เวลาบอกว่าทางสายกลางๆ เวลาเป็นทางสายกลางของกิเลสนี้ชอบ ทางสายกลางนอนกรน
อยู่นั่นละ ทางสายกลาง ทางสายกลางหัวหกกันขวิดนั่นละ ทำอะไรไม่เจริญ ทางสายกลาง เวลา
อย่างนั้นบอกว่าเป็นทางสายกลาง

เวลาพระเราปฏิบัติขึ้นมา ถืออรรถกถารก็บอกว่านั่นเป็นอรรถกถาญาณุโยค...ไอนี้มัน
เปลือกๆ ทางสายกลางโดยจินตนาการ ทางสายกลางโดยตรรกะ มันไม่มีเนื้อหาสาระ ไม่มีข้อเท็จจริง
อะไรเลย

แต่ถ้ามันเป็นทางสายกลางจริงๆ เวลามันพลิกขึ้นมา จิตมันสงบเข้ามา จิตมันใช้ปัญญา
ของมันขึ้นมา มันปล่อยวางอย่างไร นั่นละกามสุขัลลิกานุโยค ถ้ามันอัดอั้น พิจารณาไปแล้วมัน
แยกแยะไม่ได้ พิจารณาแล้วมันไปไม่รอด นั่นละอรรถกถาญาณุโยค เวลามันปล่อยวางสงบระงับ
นั่นละกามสุขัลลิกานุโยค แล้วมันสายกลางอย่างไรละ มันสายกลางอย่างไร เพราะเราไม่รู้ไม่ได้ เรา
เทียบทำอย่างไร เรือเข้าออกๆ อยู่ เทียบทำไม่ได้ เทียบทำไม่ได้ ไม่มีสิ่งใดยึด ไม่มีสิ่งใดเกาะเกี่ยวเลย

พิจารณาซ้ำๆ มีความชำนาญขึ้นมา จากอรรถกถาญาณุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ทางสองส่วน
เพราะจิตมันเป็นแบบนั้น คนเราเวลาจิตใจที่มันเป็นความโลภ ความโกรธ ความหลง มันก็คิดไป
ส่วนหนึ่ง เวลาปฏิบัติไปมันเป็นธรรมๆ ขึ้นมาก็หลงไหลไปส่วนหนึ่ง เวลายืนด้วยตัวเองก็ยืน
ไม่ได้ เวลายืนด้วยตัวเองก็ล้มลุกคลุกคลาน จะทำความสงบของใจก็ทำไม่ได้ เวลาเกิดปัญญาขึ้นมา
ก็กระโดดเกาะปัญญาอยู่อย่างนั้นละ มันทางสองส่วนที่จิตมันเป็นแบบนั้น มันเป็นธรรมชาติของ
จิตที่เป็นอย่างนั้นเลย เพราะมันมีกิเลสอยู่ มันมีความวิตกกังวล มันมีความลังเลสงสัยในใจ มันเป็น
ธรรมชาติของมัน

ธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นอย่างนั้น ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นแบบนั้น
ธรรมชาติของกิเลสมันทำให้ล้มลุกคลุกคลาน ธรรมชาติของกิเลสทำให้ลังเลสงสัย ทั้งๆ ที่เกิดปัญญา
ขึ้นมา ปัญญาฝึกหัดอยู่นี้มันก็ยังทำให้ลังเลสงสัย ธรรมชาติของกิเลสเป็นอย่างนี้

แต่เวลาเป็นธรรมอุปสรรค ธรรมแท้ๆ ธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือการแปรสภาพ ธรรมเหนือทุกๆ อย่าง มันต้องเกิดขึ้นมาจากความเป็นจริง แล้วธรรมนี้จะเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น ใจดวงที่มันพยายามอยู่นี้ ใจดวงที่มันลุ่มลึกกลุกกลานอยู่นี้ ใจดวงที่ทุกข์ๆ อยู่

เวลาบอกว่า “มันทุกข์ยากมาก ปฏิบัติไม่ได้ ปฏิบัติมันทุกข์ยากมาก เวลาเขาปฏิบัติแล้วมันเป็นธรรม ปฏิบัติแล้วมันมีความสุขความงาม”

เราก็เหมือนกับเพชรที่เจียรระไนแล้วกับเพชรที่อยู่ในเหมือง เพชรที่อยู่ในโคลนในตมมันก็เป็นเพชร เพชรที่เขาเจียรระไนแล้วเขาประดับไว้บนยอดมงกุฎ ประดับไว้ที่สร้อยคอ ประดับไว้ที่แหวน มันก็เป็นเพชรที่เจียรระไนแล้ว มันก็เป็นเพชรเหมือนกันนั่นแหละ แต่เพชรที่เจียรระไนแล้วกับเพชรที่ยังไม่เจียรระไน

ไอนี้ก็เหมือนกัน เวลาเราคิดของเรา เราก็คิดว่าเพชรที่เจียรระไนแล้วมันจะเป็นธรรม เราก็จะหาแต่เพชรที่เจียรระไนแล้ว มันจะไปหาที่ไหน เพชรมันก็อยู่กับโคลนตมทั้งนั้นนะ ถ้าเพชรอยู่ในโคลนตม เราอยากได้เพชรที่เจียรระไนแล้วแบบที่เราเห็นว่าเห็น ที่เราศึกษาในธรรมวินัยนี้ มันก็เป็นเพชรที่เจียรระไนแล้ว ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าการันตีแล้ว อย่างพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นเป็นเพชรที่เจียรระไนแล้ว

แต่หัวใจของเรา หัวใจของสัตว์โลกมันมีธรรมชาติที่รู้เนื่ออยู่ มันก็มีสิทธิ เพราะมันมีจิต มันมีนามธรรมอันนี้ สิ่งที่จะพัฒนาขึ้นมาให้เข้าสู่อุปสรรค แต่มันไม่มีที่เจียรระไนแล้วหรือ เพชรที่เจียรระไนแล้วคือเพชรที่เจียรระไนเสร็จแล้วมันถึงเป็นเพชรที่เจียรระไนที่แวววาว ที่มันมีแสงประกาย นั่นเป็นเพชรที่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติจบแล้ว แล้วเราก็ไปศึกษามาๆ แล้วเราก็จะเอาเพชรแบบนั้นๆ จะเอาเพชรที่เจียรระไนแล้วๆ

ไอ้เพชรที่เจียรระไนแล้วมันไปซื้อที่ร้านสิ ไอ้เพชรของเรา เราต้องขุดจากเหมือง ขุดจากจิตของเรา ขุดจากกายกับใจเราขึ้นมา แล้วเราก็กำลังเจียรระไนกันอยู่นี้ พิจารณาของเรา พิจารณาซ้ำๆ ซากๆ มันเป็นการเจียรระไนใจเรา พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ถ้ามันสำเร็จลุล่วงทั้งหมด กลายเป็น

กาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันปล่อย พับ! ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕

ชั้น ๕ ก็ไม่ใช่เรา เราก็ไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ก็ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ก็ไม่ใช่ชั้น ๕ แล้วชั้น ๕ มันไปไหนล่ะ ชั้น ๕ มันไปไหน แล้วจิตมันรับรู้ รับรู้อย่างไร เห็นไหม

ถ้าเป็นเพชรที่เจียรระไนแล้ว จิตดวงนั้นรู้ มีขณะจิตที่เป็นไป แต่ถ้าเราจะไปศึกษามา ไปก็อปปีมา เราจะไปเอาเพชรที่เจียรระไนแล้วมาเป็นเพชรของเรา แล้วเอามาก็เข้ากันไม่ได้ เพราะเอามาแล้ว เพชรที่เจียรระไนแล้วเม็ดหนึ่ง แต่ความรู้สึกเราเป็นเพชรที่ยังไม่เจียรระไน คนเราไม่มีจิตสองดวงนะ คนเรามีจิตหนึ่งเท่านั้น คนเรามีจิตหนึ่ง ฉะนั้น เราไปเอาเพชรของครูบาอาจารย์มาว่ามาเป็นเพชรของเรา เราอยากได้จริงอย่างนั้นจริงหรือ เพราะอะไร เพราะเวลามันเกิด มันสุขมันทุกข์มันก็ใจของเรา มันเป็นเพชรของเรา ไม่ใช่เพชรของครูบาอาจารย์ ใจของเรามันยังไม่ได้เจียรระไน มันจะสุขมันจะทุกข์ มันจะดีมันจะชั่ว มันก็จะเกิดขึ้นจากเพชรดวงนี้ ถ้าเพชรดวงนี้ เพชรที่มันไม่ได้เจียรระไน เรามาเจียรระไนเพชรเราดีกว่า ถ้าเราเจียรระไนเพชรของเรา เราก็จะได้เพชรแท้ของเราขึ้นมา ไม่ใช่ไปเอาเพชรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพชรของครูบาอาจารย์มา จะให้เหมือนอย่างนั้น มันไม่มีในโลก แต่มันมีโดยสัญญา มีโดยการคาดการณ์ที่เขาทำกัน

ถึงบอกว่า ฟังแล้วเราอย่าไปเชื่อใคร กาลามสูตร อย่าไปเชื่อ เราฟังมา ฟังธรรมของครูบาอาจารย์มาเพื่อจะมาเจียรระไนเพชรของเรา ถ้าเจียรระไนเพชรของเรา มันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันติภูมิกะ มันเป็นสมบัติของเรา

เราเกิดมา เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เลี้ยงดูมา มีสติปัญญาจนโตขึ้นมาระดับนี้ บวชเป็นพระเป็นเจ้า เราเป็นฆราวาส เรามาประพฤติปฏิบัติ เราโตมาขนาดนี้ เราก็ใช้สติปัญญาเรามาขนาดนี้ แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติเอาตามความเป็นจริงของเรา หรือเราจะตื่นไปตามกระแสสังคม

สังคม สังคมที่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ท่านพูดให้ลูกศิษย์ฟังกันมาว่า ท่านออกประพฤติปฏิบัติ มีแต่คนตื่นกลัว มีแต่คนไม่เห็นด้วยทั้งนั้นนะ แต่เพราะท่านใช้ชีวิตของท่าน ทำความจริงของท่าน เพราะเวลาทำความเป็นจริง ความ

เป็นจริงเกิดขึ้นมากับจิตของผู้ใดก็ได้แล้วแต่ มันคุ้มค่า เพราะเวลาออกประพฤติปฏิบัติทุกข์ๆ ยากๆ วิตกกังวล มันมีแต่ความเร้าร้อนในใจ แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เจริญในเพชรของท่านเอง จนเพชรของท่านแวววาวขึ้นมา มันคุ้มค่าที่วิมุตติสุข

ถ้าจิตมันพ้นจากกิเลสไปแล้ว กิเลส ๗๗ เพชร ๗๗ มา ๗๗ เป็นอนัตตา มันเป็นการแปรสภาพ มันเปลี่ยนแปลง มันไม่มีอะไรคงที่ แต่พอมันเสร็จสิ้นกระบวนการไปแล้ว อรูปธรรม วิมุตติสุข ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการเคลื่อนย้าย ไม่มีการเติมและการบกพร่อง มันสมบูรณ์ของมันตลอดเวลา

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เราพูดบ่อย พูดว่าเพราะเรามีที่ไปที่ไป ฉะนั้น ไม่ต้องไปทุกข์ยาก แทนหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านได้เพชรน้ำงามในใจของท่าน ท่านได้ผลของการปฏิบัติของท่าน ท่านได้วิมุตติสุขในใจของท่านไปแล้ว แต่ที่เอามาพูดบ่อยๆ นี้ เพราะว่าเป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่าง เป็นเนติแบบอย่างให้เรายึดมั่นถือมั่น ให้มีเนติแบบอย่างที่เราจะประพฤติปฏิบัติไป เราไม่ต้องไปสงสัยท่าน ไปห้วงอาลัยอาวรณ์ท่านว่าท่านทุกข์ท่านยากมา เพราะท่านทุกข์ท่านยากมา ท่านถึงเจริญในเพชรของท่านสำเร็จ แล้ววางข้อวัตรปฏิบัติของท่านไว้ให้เราก้าวเดินตาม พอก้าวเดินตาม เราพยายามทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา มันจะเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันติภูมิจิต มันเป็นความจริงขึ้นมา มันไม่ใช่มีแต่ความจำ มีแต่สัญญาอารมณ์ ฟังครูบาอาจารย์มาก็บอก “อย่างนี้ห้ามฟังเทศน์เลยใช้ไหม ห้ามฟังเทศน์ครูบาอาจารย์”

ฟัง! ฟัง! ขณะฟังแล้วฟัง ฟังเพื่อกระตุ้นใจเรา ฟังเพื่อเสริมศรัทธาความมั่นคงของใจ ถ้าไม่ฟังธรรม ไม่อยู่กับธรรมของครูบาอาจารย์ มันจะอยู่กับกิเลสแน่นอน ไม่คิดดีมันก็คิดชั่ว ถ้าไม่ฟังธรรมมันก็จะเที่ยวรอบโลก ถ้าฟังธรรมแล้ว รอบโลกนี้มนุษย์ก็สร้างขึ้นมามีสิ่งในโลกนี้มนุษย์สร้างทั้งนั้น เราก็เป็นมนุษย์คนหนึ่ง เราต้องไปตื่นตื่นอะไรกับสิ่งที่มนุษย์สร้าง ทำไมเราไม่สร้างธรรมขึ้นมาในใจ ทำไมเราไม่สร้างความสุขความจริงขึ้นมาในใจ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขา ท่านทำของท่าน ทำไมท่านมีความสุข ท่านมีความสุขของท่าน เพราะอะไร เพราะจักรมันเคลื่อน มันมีรสของธรรมไง รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง แล้วถ้ามันสมุจเฉทปหาน มันขาด ดังแขนขาด เวลากิเลสขาด ตัดออกไป ดังแขนขาด ชัดเจนมาก

ฉะนั้น สิ่งที่ทำขึ้นมา เราจะพาเรือเข้าฝั่ง เราจะไม่จมเรือของเราเอง เอวัง